

De toekomst van voeding en landbouw (GLB post 2020)

**SALV en Minaraad
aan
Commissie Landbouw Vlaams Parlement**

23/5/2018

SALV-Minaraad advies GLB Post 2020

■ Eigen initiatief / 17 werkcommissievergaderingen

■ Voorwerp van het advies: COM 2017 713 final

■ Gericht aan Vlaamse beleidsmakers

■ Kennisdoel

- de beleidsmakers in staat te stellen om een gedegen beeld te scheppen van de opportuniteiten, uitdagingen, tekortkomingen en implicaties die de Europese klijtlijnen onder de huidige vorm met zich meebrengen voor de Vlaamse landbouw en het landbouwbeleid

■ Handelingsdoel

- de adviesraden wensen dat de Vlaamse Regering op die manier met gedragen standpunten op de vorming van de Europese wetgeving kan wegen. Meer bepaald met betrekking tot de wettelijke teksten die vanaf juni 2018 worden verwacht.
- GEEN uitspraak in deze fase over Vlaamse implementatie nieuwe GLB

Opbouw van het SALV-Minaraad advies

Op basis van structuur EC COM (2017) 713 final:

1. Governance
2. Onderzoek & innovatie
3. Landbouwincome
4. Milieu natuur en klimaat
5. Versterken socio-economische structuur van plattelandsgebieden
6. Gedragen landbouw
7. GLB in mondiaal perspectief: handel en migratie

1. Governance

[1] Bij de opmaak van het toekomstig landbouwbeleid is de samenhangende, integrale en ambitieuze omzetting van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling noodzakelijk om een effectieve uitvoering ervan te garanderen.

[2] De adviesraden stellen vast dat de formele mededeling vertrekt vanuit de premisse van een *verdere* verduurzaming, eerder dan van een *versnelde* verduurzaming in de landbouw om aan een aantal duurzaamheidsvraagstukken een oplossing te bieden. Evenmin spreekt de Europese Commissie zich uit over de wijze waarop die verduurzaming van de Europese land- en tuinbouw zal geconcretiseerd worden.

[3] Meer subsidiariteit voor de lidstaten is een kans om beter in te spelen op de specificiteit van het Vlaamse landbouwsysteem, de Vlaamse bosbouw en het Vlaamse platteland. Op Europees niveau moeten mechanismen de kwaliteit en effectiviteit van deze doorgedreven subsidiariteit waarborgen:

- ▀ Een duidelijke bepaling van een coherent Europese doelstellingenkader.
- ▀ Een afdoende Europese regulering en *guidance*.
- ▀ Validatieprocedures op Europees niveau en op niveau van de lidstaten, met gegarandeerde betrokkenheid van alle *stakeholders*.
- ▀ Een gedegen onderbouwing en efficiënte monitoringsystemen die de effectiviteit garanderen, ook op implementatieniveau.
- ▀ Voorafgaand aan de implementatie van nieuwe beleidskaders dient een impact-evaluatie te gebeuren op alle componenten van duurzame ontwikkeling.

2. Innovatie

[4] De adviesraden erkennen dat verschillende vormen van duurzame innovatie mogelijk zijn, inclusief systeeminnovatie. Een toekomstgericht investeringsbeleid biedt kansen aan die verschillende vormen van duurzame vernieuwing in de land-, tuin-, en bosbouw, zowel in productie als in afzet.

[5] Zorg ervoor dat het Europees kader voor innovatiebeleid pluralistisch en proactief kan zijn.

- **Verschillende paden van verduurzaming: koplopers én volgers**
- **lock-in's vermijden**
- **Exnovatie, reconversie**

[6] Garandeer in de strategische plannen van lidstaten dat het innovatie- en investeringsbeleid coherent zal zijn met de na te streven doelen.

[7] Maximaliseer toegang tot innovatie voor starters in het algemeen en jonge boeren in het bijzonder.

[8] Zorg voor voldoende kruisbestuiving tussen onderzoek en praktijk (onderzoeksagenda's, kennisdoorstroming), en bepleit daarbij een versterking van de positie van de landbouwer.

3. Veerkracht

[9] De adviesraden stellen vast dat de rechtstreekse inkomenssteun (Pijler 1) er niet in slaagt om de vooropgestelde economische, sociale en ecologische doelstellingen afdoende te realiseren.

>> De raden vinden dat de Europese Commissie met die vaststellingen te weinig doet en betreuren dat er geen intentie wordt uitgesproken om naar een performanter alternatief voor deze drie uitdagingen te evolueren.

[10] Maak met urgentie werk van een versterking van de landbouwinkomensvorming door een verbeterde economische *toolbox*. Het huidige voorstel van de Europese Commissie is daartoe een gemiste kans.

- **Naar een beter inkomen en een perspectief op lange termijn**
- **D.m.v. performanter instrumentarium op het vlak van marktwerking, risicobeheer, en een behoorlijk inkomen uit maatschappelijke diensten.**
- **Landbouwers moeten in de eerste plaats via de markt vergoed kunnen worden voor de geleverde producten. Indien niet het geval: aanvullend beleid noodzakelijk.**
- **Daartoe:**
  - Ambitieuzer beleid inzake risicobeheer en marktwerking
  - Een betere onderlinge afstemming tussen DG AGRI en DG COMP
  - Vrijheidsgraden voor lidstaten die verdergaande stappen willen zetten
  - Een adequaat vergoedingensysteem voor performante bovenwettelijke maatschappelijke diensten (t.v.v. alternatieve verdienmodellen bovenop landbouwproductie)

[11] Zorg voor aangepaste steunmaatregelen voor jonge boeren.

[12] Houdt als einddoel een duurzamere samenstelling van het landbouwkomen voor ogen.

[13] De adviesraden vinden de intenties van de Europese Commissie om tot een betere marktwerking te komen ontoereikend.

- ▀ **Het verhogen van de markttransparantie.**
- ▀ **Het uitbreiden van de mogelijkheden van producentenorganisaties (fijnmazige aanbodbeheersing en normeringen). Een goede afstemming tussen DG COMP en DG TRADE is hierbij essentieel.**
- ▀ **Het versterken van de positie van de landbouwer in de agro-voedingsketen en in contractrelaties.**

[14] De adviesraden verwachten dat een beleidskader voor risicobeheer integraal en evenwichtig is.

- **voor verschillende soorten risico's**
- **evenwichtige combinatie van publieke, collectieve en individuele verantwoordelijkheden,**
- **op basis van aanvaardbare principes en voorwaarden (o.a. vermijdbare risico's)**
- **en rekening houdend met alle componenten van duurzame ontwikkeling.**
- **risicopreventie als een van de hoekstenen van het Europese beleidskader**

4. Milieuzorg en klimaatactie

[15] Samen met de Commissie vinden de adviesraden dat het lopende GLB nog geen afdoende resultaten heeft opgeleverd op het vlak van klimaat, milieu en natuur.

- **De Europese Commissie wenst immers te komen tot een “*gerichtere, ambitieuzere maar flexibele benadering*”, en dit na verwijzing naar de huidige “groene architectuur” – randvoorwaarden, groene betalingen en vrijwillige agro-milieu- en klimaatmaatregelen.**

4. Milieuzorg en klimaatactie

[15] Samen met de Commissie vinden de adviesraden dat het lopende GLB nog geen afdoende resultaten heeft opgeleverd op het vlak van klimaat, milieu en natuur.

- **De Europese Commissie wenst immers te komen tot een “*gerichtere, ambitieuzere maar flexibele benadering*”, en dit na verwijzing naar de huidige “groene architectuur” – randvoorwaarden, groene betalingen en vrijwillige agro-milieu- en klimaatmaatregelen.**
- **Bij klimaat: de Europese landbouw genereerde in 2014 ong. 11% van de emissies; er is een stevige reductie doorgevoerd sinds 1990 (-21%) maar het reductietempo is gedaald.**
- **Bij milieu: voor lucht is de landbouwsector de grootste emittent van NH₃; voor de andere luchtcomponenten is er een veel sterkere reductie doorgevoerd; het niet behalen van de “goede toestand” van de Kaderrichtlijn Water licht in belangrijke mate aan diffuse verontreiniging, waarbij Europese landbouw de belangrijkste *driver* is.**
- **Bij natuur: habitatverlies en verminderde milieukwaliteit zijn in Europa de belangrijkste oorzaken van biodiversiteitsverlies; ook hier is landbouw belangrijke aandrijver.**

[16] Beschouw de doelen en erken de uitdagingen in het licht van bestaande internationale en Europese engagementen.

- **De bestaande internationale en Europese engagementen zijn deze die zijn uitgedrukt in de SDG's, in het Klimaatverdrag van Parijs evenals in Europese Richtlijnen inzake waterbeleid, luchtkwaliteitsbeleid, natuurbeleid en de Europese biodiversiteitsstrategie.**
- **SALV/Minaraad vragen de daarin vervatte doelen om te delen – per Lidstaat en voor landbouw – wat dan de basis moet vormen voor de doelen in de strategische plannen.**

[17] Koppel aan de subsidiariteit duidelijke verantwoordingsmechanismen.

- **Subsidiariteit is goed, maar kan aanleiding geven tot een “spiraal naar beneden” of “*cherry-picking*” (resp. selectie i.f.v. competitiviteit of i.f.v. gemakkelijke doelen).**
- **De Commissie onderkent dit probleem en wil maatregelen met toegevoegde waarde.**
- **Voor SALV/Minaraad zijn duidelijke verantwoordingsmechanismen nodig, zodat Lidstaten de klimaat-, milieu- en natuurdoelen op een integrale manier zullen nastreven.**

[18] Zorg dat de nieuwe combinatie van verplichte en vrijwillige maatregelen leidt tot effectieve resultaten.

- **SALV/Minaraad vragen effectieve resultaten voor klimaat, milieu en natuur.**
- **De Commissie bevestigt eigenlijk een bestaande tweesporenaanpak: inkomenssteun hangt af van milieuvriendelijke praktijken, en daarboven komt er een laag van vrijwillige instapregelingen. Het is niet duidelijk wat dat in de praktijk zal inhouden.**
- **De internationale en Europese engagementen evolueren: SALV/Minaraad vragen om via de strategische plannen de verplichte en vrijwillige maatregelen mee te doen evolueren.**

[19] Zorg ervoor dat er op Lidstaatniveau gedragen en aanvaarde indicatoren en monitoring gehanteerd worden.

- **De bijdrage van het GLB aan de klimaat-, milieu- en natuurdoelen moet meetbaar zijn.**
- **Als doelen niet gehaald worden, moet men onderzoeken wat de verklaring hiervan is.**
- **De bestaande monitoring is hiertoe onvoldoende.**

5. Socio-economische structuur plattelandsgebieden

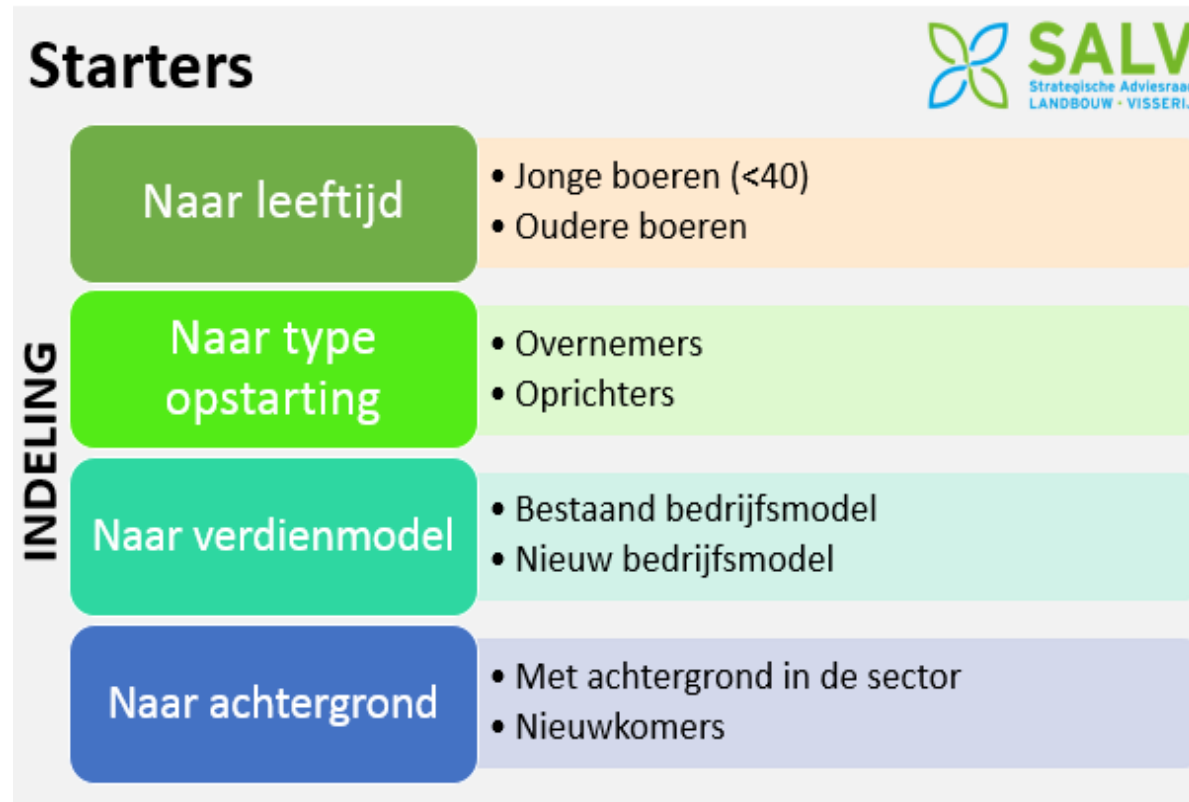
[20] Garandeer subsidiariteit met specifieke beleidskansen voor de Vlaamse landbouw en de economische bosbouw.

[21] Zorg ervoor dat synergiën tussen verschillende Europese Structuur- en Investeringsfondsen de socio-economische ontwikkeling van plattelandsgebieden kunnen versterken.

[22] De adviesraden vragen een grotere focus op jonge boeren, om de vergrijzing in de sector tegen te gaan.

[23] Zorg ervoor dat er op Europees niveau voldoende instrumenten ontwikkeld worden om de uiteenlopende noden en behoeften van verschillende soorten starters tegemoet te treden.

6. Gedragen landbouw

[24] De adviesraden vinden dat de EC te weinig handvaten biedt om de afstand tussen producenten en consument kleiner te maken.

- ▀ **Het vergroten van de publieke affiniteit met hedendaagse en toekomstige landbouwsystemen, onder meer door de interactie tussen boer en burger te stimuleren.**
- ▀ **De erkenning van de relatie van land-, tuin- en bosbouw tot de verschillende ecosysteemdiensten.**
- ▀ **Het inspelen op de belevingswaarde van geleverde goederen en diensten.**

[25] Ketenschakels dienen meer geresponsabiliseerd: faire remuneratie voor de land- en tuinbouw maakt daar deel uit.

[26] Stimuleer met het Europese consumentenbeleid dat consumenten een duurzaam aankoop- en consumptiegedrag aannemen.

7. GLB in mondiaal perspectief: handel en migratie

[27] Zorg er op Europees beleidsniveau voor dat de import uit de wereldmarkt de verduurzaming van de Europese landbouw- en bosbouwproductie niet afremt.

[28] Richt het landbouw- en bosbouw(handels)beleid op lokale productie en regionale handel.